

КОМП'ЮТЕРНІ МЕТОДИ ПРОЕКТУВАННЯ ОПТИКО-МЕХАНІЧНИХ СИСТЕМ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>15 Автоматизація та приладобудування</i>
Спеціальність	<i>151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології</i>
Освітня програма	<i>Комп'ютерно-інтегровані системи та технології в приладобудуванні</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити (120 год.)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / поточний контроль, модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>Згідно з розкладом на сайті http://rozklad.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: к. т. н., доцент Кучеренко Олег Костянтинович, Тел. 0663008009; e-mail: oleg.k.kucherenko@gmail.com Практичні: к. т. н., доцент Кучеренко Олег Костянтинович. Тел. 0663008009; e-mail: oleg.k.kucherenko@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://ecampus@kpi.ua;</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

В дисципліні буде вивчатися: види проектних робіт; зміст функціонального конструкторського і технологічного проектування; методи забезпечення точності і надійності приладів при проектуванні; питання синтезу, аналізу і оптимізації при проектуванні; засоби автоматизації проектування; комплексні випробування приладів, як заключний етап процесу проектування.

Метою кредитного модуля є підсилення у студентів здатностей:

ФК 14 Здатність до розрахунку, проектування та конструювання у відповідності з технічним завданням типових систем, приладів, деталей та вузлів на схемотехнічному та елементному рівнях з використанням засобів комп'ютерного проектування,

а також формування здатностей:

- здатність вільно користуватись сучасними комп'ютерними та інформаційними технологіями для вирішення професійних завдань проектування сучасних оптичних приладів.

- здатність обґрунтовувати вибір технічної структури предмету проектування;
- вирішувати задачі синтезу, аналізу та оптимізації при проектуванні.

Основні завдання дисципліни.

Після засвоєння дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

ПРН 17 Вміти використовувати засоби комп'ютерного проектування для розрахунку, проектування та конструювання, у відповідності з технічним завданням, типових систем, приладів, деталей та вузлів на схемотехнічному та елементному рівнях

знання:

- а) знання про життєвий цикл оптичного приладу;
- б) знання про види проектних робіт і порядок їх виконання при проектуванні оптичних приладів;
- в) знання про різновиди проектних робіт: функціональне, конструкторське і технологічне проектування;
- г) знання про задачі синтезу, аналізу та оптимізації при проектуванні;
- д) поглиблені знання по методам оцінки точності оптичних приладів;
- е) знання про засоби автоматизації функціонального проектування, засоби автоматизації конструювання, а також засоби автоматизації технологічної підготовки виробництва;
- ж) знання про методи стандартизації, уніфікації та агрегування приладів.

уміння:

- а) раціонально планувати роботу по проектуванню оптичних приладів;
- б) вирішувати питання функціонального, конструкторського і технологічного проектування;
- в) вирішувати задачі синтезу, аналізу та оптимізації при проектуванні;
- д) розробляти конструкції компенсаторів похибок для підвищення точності оптичних приладів;
- е) володіти засобами автоматизації функціонального проектування, автоматизації конструювання, а також автоматизації технологічної підготовки виробництва;

досвід:

- а) планування робіт по проектуванню оптичних приладів;
- б) вирішення задач функціонального проектування на системотехнічному та схемотехнічному рівнях;
- в) розробки пропозицій що до попередньої компоновки приладу і його складових одиниць;
- д) використання детермінованих та евристичних процедур на етапі конструкторського проектування;
- е) розробки алгоритму підвищення точності приладу шляхом введення в конструкцію конструктивних і технологічних компенсаторів похибок;
- ж) користування автоматизованими програмами проектування AutoCAD або SolidWorks.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Вивчення дисципліни базується на знаннях з дисциплін «Фізика», «Вища математика».

У подальшому знання та вміння, одержані при вивченні цієї дисципліни, використовуються у спеціальних і професійно-орієнтованих дисциплінах, курсовому проектуванні та при виконанні випускної кваліфікаційної роботи

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Організація процесу проектування

Тема 2. Напрямки проектування.

Тема 3. Проектні процедури та завдання.

Тема 4. Точність і надійність як основні показники якості приладів в ході проектування.

Тема 5. Засоби автоматизації проектування.

Тема 6. Стандартизація, уніфікація та агрегування.

Тема 7. Випробування як важливий етап корегування проектної документації на прилад

Тема 8. Інформаційна підтримка проектування.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Кучеренко О.К. Розрахунок і конструювання оптичних приладів. Частина 1. «Принципи конструювання і точність оптичних приладів»: Підручник. «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Електронне видання, <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/24398>, –2018. – 158 с.

2. Кучеренко О.К. Розрахунок і конструювання оптичних приладів. Частина 2. «Габаритні розрахунки і конструювання оптичних вузлів і приладів»: Підручник. «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Електронне видання, <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/45875>, – 2021. – 194 с.

3. Системи автоматизованого проектування: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»,/ КПІ ім. Ігоря Сікорського; автори: К.С. Барандич, О.О. Подолян, М.М. Гладський. – Електронні текстові дані (1 файл 3,05 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 97 с.

Додаткова:

1. ДСТУ 3321_2003 Система конструкторської документації. Терміни та визначення основних понять. – [Чинний від 2003-12-08]. Вид. офіц. Київ : Держстандарт України, 2005. 51 с.

2. ДСТУ 2226-93. Автоматизовані системи. Терміни та визначення. – [Чинний від 1994-07-01]. Вид. офіц. Київ : Держстандарт України, 1994. 93 с.

3. Кучеренко О.К., Тягур В.М., Чиж І.Г. Оптичні схеми і креслення оптичних елементів за міжнародним стандартом ISO10110. ПБФ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Електронне видання: <https://ecampus@kpi.ua>; 2015. –110 с.

Інформаційні ресурси

1. Системи комп'ютерного проектування AutoCAD, SolidWorks.
2. Система комп'ютерного проектування AutoDeskInventor

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни(освітнього компонента)

Лекційні заняття

- Л.1. Етапи життєвого циклу оптичного приладу. Ролі в процесі концептуалізації та проектування.*
- Л.2. Види проектних робіт.*
- Л.3. Системно-ієрархічний підхід.*
- Л.4. Функціональне, конструкторське, технологічне проектування.*
- Л.5. Проектні процедури та операції. Проектування - як обернена задача.*
- Л.6. Синтез , аналіз, оптимізація при проектуванні.*
- Л.7. Точність і надійність приладу, як одна з основних вимог при проектуванні.*
- Л.8. Алгоритм розробки компенсаторів похибок приладів.*
- Л.9. Теоретико-вірогідносний підхід при оцінюванні точності приладу. Поняття надійності приладів.*
- Л.10 Стандартизація, уніфікація, агрегування при проектуванні*
- Л.11. Засоби автоматизації функціонального проектування.*
- Л.12. Засоби автоматизації конструювання.*
- Л.13. Засоби автоматизації виробничих операцій. Розв'язання евристичних задач проектування.*
- Л.14. Випробування як важливий етап корегування проектної документації на прилад.*
- Л.15. Стендове обладнання для проведення комплексних випробувань*
- Л.16. Інформація в процесі проектування*
- Л.17. Приклад проектування об'єктива мікроскопа.*
- Л.18. Висновки. Заключна лекція*

Практичні заняття

Основні завдання циклу практичних занять це поглиблення теоретичних знань та отримання навичок по деяким специфічним методам розрахунку оптичних приладів. Задачі, які винесені на практичні заняття, охоплюють основні розділи дисципліни.

- 1. Аналіз прикладів побудови низхідної і висхідної структури приладів в залежності від завдання на проектування.*
- 2. Аналіз прикладів вирішення задач функціонального проектування на системотехнічному та схемотехнічному рівнях.*
- 3. Детерміновані та евристичні процедури на етапі конструкторського проектування.*
- 4. Розв'язок задач пов'язаних з оцінкою точності приладу на етапі конструкторського і технологічного проектування*

5. Виконання першої частини МКР.
6. Розробка пропозицій що до попередньої компоновки приладу і його складових одиниць на основі визначеної структурної, функціональної схем з врахуванням умов експлуатації приладу.
7. Приклади вирішення завдання оптимізації при проектуванні приладів.
8. Автоматизоване проектування вузла оптичного приладу з використанням програм AutoCAD або SolidWorks.
9. Захист другої частини МКР.

Індивідуальні завдання:

Індивідуальні завдання передбачають розв'язання практичних завдань для закріплення теоретичного матеріалу та підготовки до практичних занять.

Модульна контрольна робота включає дві частини і виконується офлайн, або онлайн під час практичного заняття. Перша частина виконується на 10 тижні і передбачає два теоретичних питання з тем 1- 4 дисципліни. Друга частина МКР виконується офлайн або онлайн на 18 тижні і передбачає захист індивідуального завдання з автоматизованого проектування вузла приладу для певної оптико- механічної системи. Завдання на проектування студент отримує зразу після захисту першої частини МКР.

Самостійна робота студента/аспіранта

На самостійну роботу студентів виділяється 66 годин, з яких 6 годин - на підготовку до заліку і 60 годин - на опрацювання матеріалів лекцій, практичних занять та навчальної літератури відповідно до структури дисципліни.

Політика та контроль

4. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування лекцій і практичних занять є обов'язковим. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані самостійно і здані викладачу під час консультацій.

а) правила проведення практичних занять:

під час практичного заняття проводиться опитування студентів по теоретичним питанням теми заняття; розглядаються приклади пов'язані з темою заняття; студентам надається завдання для самостійної роботи, яке вони повинні надіслати викладачу до зазначеного терміну.

б) правила призначення заохочувальних та штрафних балів:

- штрафні бали призначаються за несвоєчасне відпрацювання пропущеного практичного заняття; заохочувальні за виконання ускладнених завдань.

в) політика дедлайнів та перескладань:

- перескладання будь-яких контрольних заходів передбачено тільки за наявності документально підтверджених вагомих причин;
- вчасним перескладання вважається в межах двох занять наступної теми (поточною вважається тема, завдання з якої хоче захистити студент) навчального часу відповідно до силябусу та/або календарного плану;
- невчасним вважається перескладання з затримкою більше ніж на два практичні заняття наступної теми, порушення даного дедлайну призводить до зменшення кількості балів за роботи та оцінюється на 1 бал нижче, ніж вказано п.8 «Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання»

г) політика оцінювання контрольних заходів:

- оцінювання контрольних заходів відбувається відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського, Положення про поточний, календарний та семестровий контролі результатів навчання в

КПІ ім. Ігоря Сікорського, а також інших Положень та рекомендацій, які діють в КПІ ім. Ігоря Сікорського;

- нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу має бути не менше 60% від балів, визначених для цього контрольного заходу;
- негативний результат оцінюється в 0 балів.

д) політика округлення рейтингових балів:

- округлення рейтингового балу відбувається до цілого числа;

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають право підняти будь-яке питання, яке стосується процедури проведення або оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто комісією.

5. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль:

№	Назва контрольного заходу	Кількість	Ваговий бал	Усього
1	Виконання та захист практичних занять	9	8	72
2	Виконання та захист модульної контрольної роботи	1	28	28
Усього:				100

Шкала оцінювання практичних занять:

- повністю вірно виконана, оформлена робота, правильні відповіді на запитання – 7-8 балів;
- вірне виконання, оформлення з незначними недоліками, відповіді з незначними неточностями – 6-7 балів;
- вірно виконано більше 60% завдання, але є суттєві недоліки – 5 балів;
- - робота не виконана, або вірно виконано менше 60% завдання - 0 балів.

Шкала оцінювання модульної контрольної роботи:

- повністю вірне виконання завдання – 26-28 балів;
- вірне виконання завдання з незначними неточностями – 20-25 балів;
- вірно виконано більше 60% завдання, але є суттєві недоліки – 16-19 балів;
- задання не виконано, або вірно виконано менше 60% завдання - 0 балів.

Умовою допуску до заліку: оцінка з модульної контрольної роботи не менше 16 балів, отримання позитивних оцінок з 8 практичних робіт.

Студенти, які виконали МКР, отримали позитивні оцінки з 8 практичних робіт, але набрали менше 60 балів, або які бажають підвищити оцінку, за бажанням можуть взяти участь у заліковій контрольній роботі.

Залікова контрольна робота складається з трьох запитань практичного характеру, відповідь на кожне питання оцінюється в 10 балів. Кожне теоретичне запитання залікової контрольної роботи оцінюється у 10 балів за такими критеріями:

- повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд, не використовувались будь-які сторонні джерела інформації – 10 балів;

- достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або незначні неточності – 8-97 балів;
- неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та деякі помилки – 6-7 балів;
- відповідь відсутня/ незадовільна відповідь (менше 60% потрібної інформації) – 0 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

6. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль:

1. Які етапи життєвого циклу оптичного виробу?
2. Які ролі в процесі концептуалізації та проектування?
3. Які види проектних робіт?
4. Який зміст технічного завдання?
5. Який зміст ескізного проекту?
6. Який зміст технічного проекту?
7. Системно-ієрархічний підхід при проектуванні приладів
8. Які рівні функціонального проектування?
9. Зміст конструкторського проектування
10. Рівні конструкторського проектування.
11. Зміст проектних процедур та операцій.
12. Проектування – як обернене завдання
13. Структурний синтез приладу.
14. Параметричний синтез приладу.
15. Вибірковий аналіз
16. Параметри і критерії оптимізації.
17. Стандартизація, уніфікація та агрегування
18. Засоби автоматизації функціонального проектування.
19. Засоби автоматизації конструювання
20. Засоби автоматизації виробничих операцій
21. Інформація у процесі проектування
22. Випробування як важливий етап корегування проектної документації на прилад.
23. Стендове обладнання для проведення комплексних випробувань

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено

Доцентом, к.т.н., доцентом Кучеренко Олегом Костянтиновичем

Ухвалено кафедрою комп'ютерно-інтегрованих оптичних та навігаційних систем (протокол № ____ від _____.____.2023 року)

Погоджено Методичною комісією приладобудівного факультету (протокол № _____ від _____.____.2023 року)